

1968 do 1972. To knjigo sem lani odkril v planinski koči na Šentjungerti, po letu 1989 pa so jo našli na sosedovem podstrešju. V knjigi preberemo, da so knjigo 12. 5. 1968 dali Celjani Kranjčevi domačiji na Šentjungerti. Podpisani: **G. Grobelnik, Božena Grobelnik, Jože Božič.**

Zanimivi so zapisi v teh knjigah. Vpisovale so se, recimo, različne skupine in zapis v naših knjigah je mogoče edini zapis, da so te skupine delovale. Dne 21. VI. 1931 se je v vpisno knjigo Šentjungerti vpisal vojniški odbor Krekove družine. Zaradi vpisa je morala knjiga na orožniško postajo. Ali: maja 1935 so na tem hribu taborile članice celjskega Sokola, 4. 7. 1937 so bili na gori člani in članice vojniškega društva kmečkih fantov in deklet, 6. 2. 1959 so zapisali, da je tega dne na gori prvič zasvetila električna luč.

V vpisnih knjigah najdemo zabeleženo delo planinskih zanesenjakov. Navedimo dva primera:

Kamnik, 861 visoki vrh nad Grižami. 13. 7. 1974: »Prenašanje materiala za bivač in postavljanje«, podpisani: **Pero Karloš, Željko Karloš, Vinko Čater, Vinko Čater ml., Roman Miklavc, Rafko Brečko, Edi Petek, Florijan Šon**, neumorni organizator različnih akcij in med drugim tudi akcije, da postavijo bivač na Kamniku.

Nekaj dni kasneje: »Montaža mize in klopi«: **Stane Kotnik, Marica Kotnik, Gorazd Kotnik, Zdravko Kotnik, Martin Šon in Florijan Šon.**

Gozdnik, 1092 m visok vrh nad Zabukovico, simbol Savinjske poti - 6. 10. 1973: »Izdelava zavetišča na Gozdniku«, podpisani **Franc Kotnik st., Franc Kotnik ml., Stanko Kotnik, Vili Kotnik, Vilči Kotnik, Tatjana Kotnik, Florijan Šon, Anton Petrovec, Miro Petrovec.**

8. 10. 1973 - »Delo na bivaču«: **Milan Kotnik, Florijan Šon.**

13. 10. 1973 - »Zaključna dela na bivaču«: **Stanko Kotnik, Viljem Kotnik, Milan Kotnik, Florijan Šon.**

In takoj zatem zapis: »... na vrh prišla v dežju, megli in vetru. Na veliko začudenje zagledam bivač. Res preskromne so besede, katere bi lahko zapisala v zvezek. Samo lahko izrečem vso pohvalo planincem za tako humano zamislijo ter njihovo delo... Planinka iz Maribora.«

Takih zapisov je še veliko in sedaj, ko šolarji v šoli pripravljajo raziskovalno nalogo o delu planincev v našem kraju, so tu dokumenti, kaj in kdo je kaj napravil.

Na teh akcijah je bilo marsikaj veselega. Tako so imeli pri Kotniku pod Gozdnikom oslička. Graditelji bivača na vrhu Gozdnika so bili prepričani, da bo material na vrh znosil osliček. Toda kako so se zmotili! Ko so oslička natovarili in usmerili proti vrhu, jim je pobegnil. Nič ni

pomagalo: osliček je veselo počival v hlevu, planinci pa so tovorili material na vrh.

Franc Ježovnik

iz planinske literature

Veliki pionirji alpinizma

S knjigo o velikih pionirjih alpinizma je njen avtor **Bine Mlač** pravzaprav zaoral ledino v tak način zapisovanja alpinizma. Predvsem doma, pa tudi pri drugih narodih so zbirni orisi osebnosti, ki so krojili ali pomagali ustvarjati alpinizem, zelo redki.

Izbrano je 15 imen od **Edwarda Whimperja** (1840-1911) do **Matthiasa Hiasa Rebitscha** (1911-1990). Kako najti pravišnje merilo za njihove misli, poglede, včasih tudi problematične, samovoljne trditve? Tako se Mlač sprašuje v predgovoru svoje knjige. Poudarja, da gre za njegovo lastno videnje dogajanj in ljudi iz preteklih let. »Razlagam jih kot človek in alpinist, ki meni, da dobro pozna gore, zlasti velike Alpe in Dolomite. Veliko tega sem skusil tudi sam, 'na mestu samem'... Vem, kaj pomeni slast zmage, tista notranja sreča in neizmerljivo zadovoljstvo po uspešnem vzponu, vem, kaj so vrtajoči dvomi in strah med vzponom, vem, kaj je poraz in umik.«

Mlač se je z nekaterimi alpinističnimi legendami srečal tudi osebno. Občudoval je njihovo osebno skromnost, predano ljubezen do gora in njihov smisel za jasnovidno presojo tistega, kar je preseglo njihov obdobje. Bolj ko se je poglobljaj v te osebnosti, v njihove navade, njihovo obdobje in vse, kar sodi zraven, bolj jasno in konstruktivno je lahko izoblikoval kriterije.

Bine Mlač sicer skromno pripominja, da ni poklicni alpski zgodovinar, ampak zanesenjaški amater, toda to niti ni toliko pomembno. Pionirjev in tega, kar sodi zdraven, se je lotil iz notranjih pobud, kot je zapisal na zadnji strani ovitka knjige **Franci Savenc** - »iz vsem nam znane želje, da poskušamo svoja dejanja in hotenja spoznavati skozi izkušnje drugih«.

Knjiga ni zgolj plod trenutnega navdiha. Skoraj poldrugo desetletje so nastajali portreti pionirjev. Izhajati so začeli v Alpinističnih razgledih, da bi jih avtor za pričujočo knjigo še obrusil, dopolnil, nadgradil. In ne nazadnje je med pomembnejšimi bibliografskimi viri navedenih blizu 100 knjig in drugih publikacij, v glavnem tujih.

Kdo so sploh bili pionirji alpinizma - heroji iz zgodovine za današnjo rabo? Enoznačnega odgovora ni. Vsak od petnajstih, ki so našli prostor v knjigi, je svojevrsten lik; zaradi lastnih dejanj, karakterja in odnosa do drugih. Seveda bi jim lahko iskali skupne imenovalce, bili so pogumnejši od drugih, srečnejši, tehnično

popolnejši... Bolj opazno so pomikali navzgor meje nemogočega. Številne anekdote, iveri, glose, zanimivosti in pomenljivi podatki ponujajo bralcu dodatne užitke, poudariti pa velja tudi Mlačev izpopolnjeni, malone perfekcionistični slog pisanja. Avtor ni sproti v tekstu (za posameznimi citati) navajal virov, zato gre bolj za nekakšen romansirani historiat kot pa za pravo z golimi - in suhoparnimi - dejstvi nabito zgodovinsko knjigo.

Med izbranimi Velikimi pionirji je ena sama ženska in hkrati edini slovenski lik - **Mira Marko Debelakova**. Avtor v uvodu že vnaprej odgovarja na morebitne kritike, češ da zanemarja slovenske pionirje. Toda poleg Debelakove ima »v pripravi« še osemnajst naših alpinistov. Ampak pravi, da nima toliko poguma, da bi svoje raziskave objavil: »O marsičem, kar sodi v zgodovino slovenskega alpinizma, imam zelo samosvoje mnenje. Marsikateri rezultat mojih več ali manj zgodovinskih raziskovanj je obrnjen na glavo in nemalokrat zanika ocene iz spominskih knjig mojih predhodnikov. Preden zapise objavim, morajo še dozoreti, se soočiti s čimveč dejstvi.«

Nekje je pisalo: če se bomo znali soočiti s svojo preteklostjo - kakršna koli že je bila -, bomo nemara znali bolj pravilno ocenjevati tudi sedanjost. In če bo Bine Mlač v nadaljevanju »Velikih pionirjev« (to je namreč I. knjiga, vsaj tako piše) posegel tudi na domače prizorišče, bo to dober preizkusni kamen, koliko smo se sposobni spoprijeti z našo zgodovino - in vašim časom, dragi predhodniki.

Matej Šurc

Mountain Review, številka 1

»Medtem ko v teh mesecih po svetu slavijo 40-letnico prvega vzpona na Everest, se med plezalci utegne razširiti bojazen, da bi jih drugi z različnimi teorijami oropali njihovega dela športne dediščine. Ne da bi za mnenje vprašali same udeležence - plezalce. Oni in zgodovina alpinizma so zato vsekakor v središču pozornosti prve številke Mountain Review.«

S temi besedami je pospremil na pot novo britansko alpinistično revijo njen glavni urednik **Ed Douglas**.

Mountain Review je naslednica nedavno ugaslega Mountaina. Poleg Douglasa je med uredniki zaslediti vrsto znanih gornjskih piscev: **Andrewa Salkelda, Micka Fowlerja, Bernarda Newmana**, med stalnimi dopisniki pa so tudi **Elizabeth Hawley, Doug Scott, Claude Remy, Greg Child** in drugi. MR bo izhajala na dva meseca, prva je zagledala luč sveta marca leta 1998.

Če sodimo po tej prvi številki, izpolnjuje revija veliko zahtevnih pogojev, s katerimi bi lahko zadovoljila tudi najbolj izbirčne poznavalce

dogajanj v gorah in ljubitelje gornjske besede. Kaj vsebuje? Vračanje v zgodovino alpinizma; gore in gorniki z vseh celin; alpinizem in plezalstvo; informacije, podatki o smereh, reportaže, polemike, pa seveda odlične fotografije, brez katerih si ni mogoče predstavljati gornjske revije. Veliko je reklamnih oglasov - je to nujno zlo ali so to koristni podatki?

Na začetku prve številke (stran 7 do 9) je razpredelnica z novimi taksami za himalajske vrhove. Vzpon na K2 v Karakorumu zdaj stane 10.000 dolarjev, prej je 3000. Za Everest bo treba odšteti 50.000 dolarjev, najbolj pa so poskočile cene vrhov v Butanu. Himalajska inflacija!

Tveganje posel - to je naslov (polemičnega) članka »o neposrednih radijskih ali televizijskih prenosih plezanja, o slavi in zaslužku«. Začne se z izjavo **Johna Harlina**: »Morda ne maramo publicitete, ampak vemo, kako jo izkoristiti.« Toda ali veliki zaslužki tako vabijo alpiniste, da se lotevajo neupravičenih tveganj? Na to vprašanje poskuša odgovoriti avtor **Steve Dodd**, svoja mnenja pa prispevajo številni vrhunski alpinisti. **Jean-Christophe Lafaille** pravi: »To naj bi bil alpinizem, ne pa cirkus.«

Jean-Marc Boivin: »Če preveč pogosto igraš rusko ruleto, slejkoprej končaš s kroglo v glavi.« Med solisti je omenjen tudi »Jugoslovčan« **Slavko Svetičič**. Spodrsrlaj morda zanje, zanj in za Slovence pa še kaj več. Svetičiču se v isti reviji še enkrat zgodi krivica. Na strani 25 piše: »**Charlie Fowler** je prvi pozimi soliral Harlinovo smer v Eigerju. To je velik dosežek, ki pa so ga sprejeli precej ravnodušno.« Kakorkoli že - Slavko Svetičič je prvi pozimi soliral Harlinovo.

Osrednji članek prve številke MR je posvečen Everestu in jubileju prvega pristopa nanj. Zapis je pravi mali leksikon o najvišji gori ali »vse, kar ste si vedno želeli vedeti o Everestu«, kot je (nekoliko napihnjeno) zapisal v uvodu **Andrew Salkeld**.

In še nekaj o ekstremnem plezanju. Predstavljeno je pet smeri, ki očitno sodijo med najtežje na svetu. Action Directe v Frankovski juri je delo (pokojnega) **Wolganga Gullicha** in ima od teh najvišjih oceno: 8c+/9a, 5.14c, E9+. Zanimivo ali čudno je, da ni ocene lestvice UIAA. Med peterico je uvrščena tudi smer Agincourt v Buouxu, ki jo je »naredil« **Ben Moon**. Med petimi ponavljalci Agincourta je omenjen tudi naš **Marko Lukič**.

Nova gornjska revija je torej rojena. To je dogodek, ki ga je vredno pozdraviti, kajti v primerjavi z drugimi športnimi magazini po svetu alpinističnih publikacij ni ravno na pretek. Prijetna dolžnost slovenskih alpinistov pa je, da tudi uredništvo MR opozarjajo nase in redno obveščajo o slovenski gornjski dejavnosti.

Matej Šurc